

Hallituksen budjettiriihen (ja aiempien päätösten) kuntatalous- vaikutuksia

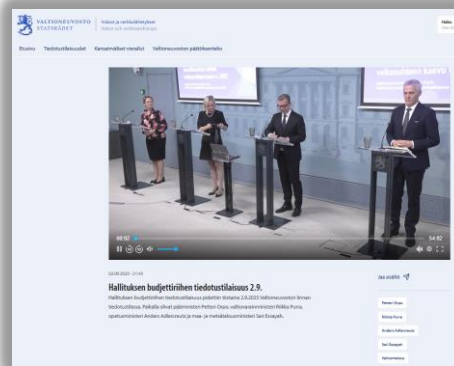
3.9.2025

Hallitus päätti budjettiriihessään 2.9. valtion vuoden 2026 talousarvioista

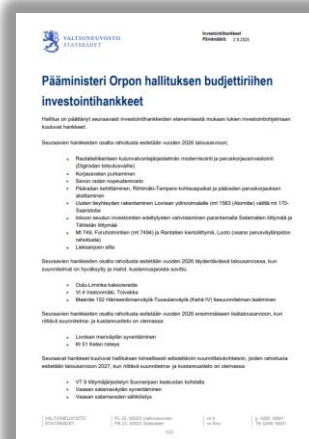
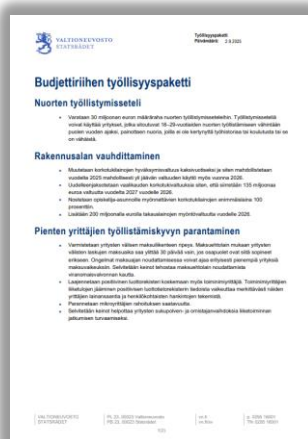
Tiedote

Tallenne

Esitysmateriaali

Katso	Tuote	Muuta / selitys / lisätietoja	2026	2027
Yhteensä (milj. euroa)			224	1912
Valtion osuuden osuus	Valtion osuuden osuus		0	305
Yhteensä (milj. euroa)				
2026			224	1912
2027				
2028				
2029				
2030				
2031				
2032				
2033				
2034				
2035				
2036				
2037				
2038				
2039				
2040				
2041				
2042				
2043				
2044				
2045				
2046				
2047				
2048				
2049				
2050				
2051				
2052				
2053				
2054				
2055				
2056				
2057				
2058				
2059				
2060				
2061				
2062				
2063				
2064				
2065				
2066				
2067				
2068				
2069				
2070				
2071				
2072				
2073				
2074				
2075				
2076				
2077				
2078				
2079				
2080				
2081				
2082				
2083				
2084				
2085				
2086				
2087				
2088				
2089				
2090				
2091				
2092				
2093				
2094				
2095				
2096				
2097				
2098				
2099				
2100				

Katso	Tuote	Muuta / selitys / lisätietoja	2026	2027
Yhteensä (milj. euroa)			224	1912
Valtion osuuden osuus	Valtion osuuden osuus		0	305
Yhteensä (milj. euroa)				
2026			224	1912
2027				
2028				
2029				
2030				
2031				
2032				
2033				
2034				
2035				
2036				
2037				
2038				
2039				
2040				
2041				
2042				
2043				
2044				
2045				
2046				
2047				
2048				
2049				
2050				
2051				
2052				
2053				
2054				
2055				
2056				
2057				
2058				
2059				
2060				
2061				
2062				
2063				
2064				
2065				
2066				
2067				
2068				
2069				
2070				
2071				
2072				
2073				
2074				
2075				
2076				
2077				
2078				
2079				
2080				
2081				
2082				
2083				
2084				
2085				
2086				
2087				
2088				
2089				
2090				
2091				
2092				
2093				
2094				
2095				
2096				
2097				
2098				
2099				
2100				

Valtion budjettitalouden tulot ja menot vuonna 2026

- Tulot 81,6 mrd. euroa
- Menot 90,3 mrd. Euroa
- Tasapaino -8,7 mrd. euroa*

* Ilman Valtion asuntorahaston kassan tuloutusta -11,0 mrd. euroa

Vertailu kevät 2025:

Verotuloarviot
pienentyneet
1,75 mrd. eurolla

Budjettiriihi kuritti kuntia pelättyä vähemmän - kotouttamisen normienpurun onnistuminen huolestuttaa

Kuntaliitto on huojentunut siitä, että hallitus luopui valtaosasta valtiovarainministeriön elokuussa esittämistä uusista kuntien valtionrahoituksen lisäleikkauksista.

Hallitus leikkaa kuntien valtionosuuksia ensi vuonna kuitenkin jo kevään kehysriihessä tehdyillä päätöksillä yhteensä 75 miljoonalla eurolla, minkä lisäksi riiehessä päädyttiin esittämään 30 miljoonan euron lisäleikkaukset kuntien laskennallisiin kotouttamiskorvauksiin vuodelle 2027.

- Kuntien taloustilanne on näidenkin päätösten edessä vaikea. Verotulot kehittyvät heikosti ja työttömyyden kulut kasvavat. Lisäksi hallitus on leikannut kuntien valtionosuutta kuluvalle hallituskaudella monesti aiemmin, muun muassa normikevennysten varjolla, Kuntaliiton varatoimitusjohtaja **Timo Reina** kiteyttää.

Valtionosuuksien leikkaukset heikentävät suoraan kuntalaisten peruspalveluja kuten perusopetusta ja varhaiskasvatusta.

3.9.

”Vaikka valtiovarainministeriön ehdottamat ja kuntiin kohdistuvat leikkaukset kutistuivat merkittävästi, juhlaan ei ole suinkaan aihetta.

Tämä budjetti ei vahvista kuntataloutta.”

*Minna Punakallio,
Kuntaliiton pääekonomisti*

**KUNTA
LIITTO**

Vaikka uusilta leikkauksilta vältyttiin, hallituksen aiemmat päätökset heikentävät kuntataloutta

Valtiovarainministeriön / valtiovarainministeri Purran (6.8.) esitykseen verrattuna

- Kuntien valtionosuuden -150 miljoonan lisäleikkaus ei toteutunut
- Kotoutumisen valtionrahoituksen leikkaus jäi esitettyä pienemmäksi
- Vapaa sivistystyö ja järjestöt selvisivät ilman lisäleikkauksia

**”Hallitusohjelman mukaisesti
hallituksen veroperusteisiin tekemien
muutosten verotuottovaikutus
kompensoidaan kunnille.”**

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet

**Hallitus linjasi 2.9.2025
noin yhden miljardin
euron suuruisista uusista
sopeutustoimista, jotka
kohdentuvat sekä
menoihin että tuloihin**

Valtiovarainministeri Purra, 6.8.2025

Ehdotuksen sisältämät uudet sopeutustoimet (1/2)

	2026 milj. €	2027 milj. €
Kehitysyhteistyö	105	140
Valtionavustukset ja -rahoitusosuudet		
STM:n valtionavustukset järjestöille	100	100
OKM:n valtionavut (taide- ja kulttuuri, liikuntapaikat)	35	35
Kuntien peruspalveluiden valtionosuudet	150	150
Yliopistoindeksin jäädytys vuosiksi 2026–2027	59	112
Vapaan sivistystyön rahoituksen alentaminen	20	20
Kirkkojen rahoitus (kirkollisveron tuoton kasvua vastaavasti)	9	9
Kotouttaminen ja maahanmuutto		
Kotoutumiskorvaukset kunnille ja hyvinvointialueille lakkautetaan	167	150
Kiintiöpakolaisten vastaanoton lopettaminen (nyk. 500 hlö/v.)	6	9

Uudet sopeutustoimet kohdistuvat etenkin korkotukilainavaltuuteen ja yritystukiin

2.9.

	2026	2027
Korkotukilainavaltuudet	0	365
Yritystuet	31	141
Kehitysyhteistyö ja kotouttaminen	20	50
Haittaverot, huoltovarmuusmaksu ja suurituloisten eläkeläisten verotus	50	126
VERin ja Metsähallituksen tuloutukset	8	120
T&K-rahoitus	25	95
Kela-korvaukset	60	60
Sote-erikoistumiskoulutus + lääkekorvausten ehdolliset palautukset	30	30
Virastojen toimintamenot (virastorakenneselvitys)	0	25
Yhteensä	224	1012

Valtion toimet kuntatalouteen vuosina 2025-2027

	2024	2025	2026	2027
Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus	108	108	108	108
Indeksijarru (1 %-yksikkö)	-24	-49	-80	-111
Kuntien Black Friday -valtionosuuskompensaatio		277	277	277
Normien purkuun liittyvä valtionosuusleikkaus		-23	-21	-21
Leikkaus TE-palveluiden rahoitukseen		-37	-37	-37
Leikkaus kuntien laskennallisiin koto-korvauksiin		-58	-58	-58
75 miljoonan euron valtionosuusleikkaus (kehysriihi 2025)			-75	-75
Leikkaus kuntien kotouttamiskorvauksiin (budjettiriihi 2025)				-30
YHTEENSÄ	84	218	114	53
Sote-siirtolaskelman tarkentuminen:				
Sote-siirron jälkikäteisperintä vuodelta 2023		-167	-167	-167
Sote-siirron jälkikäteisperintä vuodelta 2024		-64	-64	-64
YHTEENSÄ	84	-13	-117	-178

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet

Kotoutuminen tapahtuu vuorovaikutuksessa maahan muuttaneen ja yhteiskunnan välillä

Kotoutumiskorvauksia kunnille leikataan lisää

Kotouttamiskorvaukset kunnille (32.50.30)	Puretaan kuntien kotouttamistehtävien lainsäädännöllisiä velvoitteita ja vähennetään kotouttamiskorvausten tasoa vastaavasti	Toteutetaan lainsäädännölliset muutokset, jotka vähentävät kuntien kotouttamiseen liittyviä velvoitteita. Lainsäädäntömuutokset valmistellaan siten, että ne tulevat voimaan 1.1.2027 alkaen. Norminpurku toteutetaan siten, ettei se heikennä kielikoulutusta, varhaiskasvatuksen tai opetuksen palveluita tai työllisyyttä edistäviä palveluita.	0	30
--	--	---	---	----

Mahdollinen toteutustapa?

- pakolaiskiintiötä lasketaan edelleen
- maahan muuttaneiden kielenoppimisen oman vastuun lisäämiseen vedoten tulkkausta ei enää "velvoiteta"
- jokin muu luova ratkaisu velvoitteiden vähentämiseen vedoten

”Hallitus tekee lokakuun loppuun mennessä uuden kasvu- ja työllisyystoimien kokonaisuuden”

Työllistymistä edistävien palveluiden vaikuttavuuden lisääminen

- Varmistetaan työllisyysalueille mahdollisuus hyödyntää nykyistä laajemmin tulorekisterin tietoja vaikuttavamman työllisyyden edistämisen mahdollistamiseksi. Tulorekisterin laajempi hyödyntäminen avaa mahdollisuuksia yksilöllisemmän työllisyyspalvelun tuottamiseksi.
- Mahdollistetaan koko- tai osa-aikatyön tekeminen kotoutumiskoulutuksen rinnalla. Arvioidaan kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet (OPH) siten, että kotoutumiskoulutuksen yhdistäminen joustavasti työhön tai yrittäjyyteen on mahdollista. Varmistetaan sujuvat työelämäpolut maahan muuttaneille.
- Jatketaan hallitusohjelman mukaisesti työnhakijan palveluprosessin keventämistä.

TE-alueiden resurssit, kun otetaan huomioon TE-uudistuksen siirto 2025 aliresurssoituna ja merkittävästi kasvaneet etuusmenot heikentyneen työllisyystilanteen takia?

Kasvupaketti

- Hallitus valmistelee lokakuun loppuun mennessä uuden kasvu- ja työllisyystoimien kokonaisuuden, joka rahoitetaan kohdentamalla uudelleen Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sekä puhtaan siirtymän teollisten investointien tukiohjelman osoitettuja määrärahoja.

Kaupunkien ja kuntien rooli?

Miten päätökset toimeenpannaan?

Nuorten työllistymisaseteli

- Varataan 30 miljoonan euron määräraha nuorten työllistymisaseteleihin. Työllistymisaseteliä voivat käyttää yritykset, jotka sitoutuvat 18–29-vuotiaiden nuorten työllistämiseen vähintään puolen vuoden ajaksi, painottaen nuoria, joilla ei ole kertynyttä työhistoriaa tai koulutusta tai se on vähäistä.

Sivistystoimeen kohdistuu vuonna 2026 useita keväällä tehtyjä valtionrahoituksen vähennyksiä

Keväällä 2025 linjattujen toimintamenosäästöjen kohdentuminen vuoden 2026 talousarvioesityksessä

Pääluokka	Momentti	Momentin nimi	Säästö, 1000 euroa
29.	29.10.30	Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin	-780
29.	29.20.21	Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteiset menot	-780
29.	29.40.56	Tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen	-780
29.	29.80.30	Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan	-150
29.	29.80.34	Valtionosuus ja -avustus taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin	-80
29.	29.80.50	Avustukset taiteen ja kulttuurin edistämiseen	-550
29.	29.90.50	Liikunnan ja urheilun edistäminen	-520
29.	29.91.50	Nuorisotyön edistäminen	-260

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet

Budjettiriihen (9/25) sopeutuskokonaisuus (1/5)

Kohde	Toimenpide	Muuta / vaikutus / toteutettavuus	2026	2027
Yhteensä (milj. euroa)			224	1012
Valtion asuntorahaston korkotukilainavaltuudet (35.20.58)	Vähennetään valtion tukemaa asuntotuotantoa	Lasketaan korkotukilainavaltuutta 365 milj. eurolla vuodesta 2027 alkaen. Valtuuden myöntämisessä painotetaan hankkeita, jotka käynnistyvät nopealla aikataululla talousarviovuoden aikana.	0	365
Varsinainen kehitysyhteistyö (24.30.66)	Määrärahan tason leikkaus	Tason leikkaus kohdennetaan sitomattomaan rahoitukseen v. 2026 alkaen. Säästö ei kohdennu kansalaisjärjestöjen kautta kanavoituvaan kehitysyhteistyöhön.	20	20
Kotouttamiskorvaukset kunnille (32.50.30)	Puretaan kuntien kotouttamistehtävien lainsäädännöllisiä velvoitteita ja vähennetään kotouttamiskorvausten tasoa vastaavasti	Toteutetaan lainsäädännölliset muutokset, jotka vähentävät kuntien kotouttamiseen liittyviä velvoitteita. Lainsäädäntömuutokset valmistellaan siten, että ne tulevat voimaan 1.1.2027 alkaen. Norminpurku toteutetaan siten, ettei se heikennä kielikoulutusta, varhaiskasvatuksen tai opetuksen palveluita tai työllisyyttä edistäviä palveluita.	0	30
Yksityislääkärillä käynnin kela-korvaukset (33.30.60)	Pienennetään Kela-korvausten kehittämiseen varattua rahoitusta	Kela-korvausmenoja alennetaan 60 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 51,4 %. Kela-korvausten kehittämiseen varattu valtion rahoitus laskee noin 304 miljoonaan euroon. Yleis- ja erikoislääkärin vastaanottokäynnistä maksettavaa Kela-korvausta lasketaan 30 eurosta 8 euroon. Muutokset eivät kohdistu Kela-korvauksiin tehtyihin muihin laajennuksiin (mm. hedelmöityshoidot, suun terveydenhuolto, gynekologin vastaanotto ja fysioterapia) tai 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeiluun.	60	60

Suora leikkaus kuntien kotouttamisen resursseihin

Budjettiriihen (9/25) sopeutuskokonaisuus (2/5)

Kohde	Toimenpide	Muuta / vaikutus / toteutettavuus	2026	2027
Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (33.60.33)	Jatketaan aiemmin linjattua säästöpäätöstä vuodelle 2027	Vuodelle 2026 linjatun kertaluonteisen säästön jatkaminen vuoteen 2027.	0	15
T&K-rahoitus	Valtion rahoitusosuuden tarkistus vastaamaan viimeisintä talousennustetta	Pidetään edelleen kiinni parlamentaarisesti sovitusta valtion 1,2 %:n BKT-osuudesta v. 2030. Päivitetään t&k-rahoituslaki 1.1.2026 alkaen vastaamaan viimeisintä talousennustetta ja toimeenpannaan se siten, että lasketaan valtion panostusta 25 milj. euroa v. 2026 ja 80 milj. euroa v. 2027.	25	80
Valtionhallinnon toimintamenot	Kohdennettu lisäsäästö toimintamenoihin	Käynnistetään nopealla aikataululla virastorakenneselvitys. Valmistelun perusteella hallitus päättää tarvittavista vuoden 2027 rahoitustasoon vaikuttavista rakenteellisista muutoksista kevään 2026 kehysriihessä.	0	25
Sitra	Sitran rahoituksen lukeminen osaksi valtion tutkimus- ja kehittämistoimintaa	Valmistellaan tarvittava lainsäädäntö- ja sisällölliset muutokset, jotta Sitran rahoituksesta tutkimus- ja kehitystoimintaan kohdennettavia panostuksia voidaan lukea hyväksi valtion t&k-panostuksissa. Toteutus 1.1.2027 alkaen. Vähentää vastaavalla osuudella valtion aiemmin kohdentamattomia t&k-panostuksia v. 2027 alkaen.	0	15
Lääkekorvausten ehdolliset palautukset (33.30.60)	Palautusmaksuarvion nosto vastaamaan toteutuneita palautuksia	Lääkkeiden ehdollista korvattavuutta koskeva järjestelmä (riskinjakosopimukset), jossa lääkeyritykset maksavat lääkkeiden hintalautakunnan kanssa tehtyjen sopimusten perusteella palautusmaksuja sairausvakuutusrahastoon, vakinaistettiin 2025. Valmistellulla HE:llä palautusmaksut kohdennettaisiin täysimääräisesti sairausvakuutusrahaston valtion rahoitussuuteen 2026 lähtien.	30	15

Budjettiriihen (9/25) sopeutuskokonaisuus (3/5)

Kohde	Toimenpide	Muuta / vaikutus / toteutettavuus	2026	2027
Haittaverot (11.08.01, 11.08.02, 11.10.08)	Valmistellaan kevään 2026 kehysriihen päätettäväksi haittaverojen kiristykset	Toimenpiteet kohdentuvat alkoholi-, tupakka (ml.nikotiinipussit)- ja/tai jäteveroon. Päätökset tehdään keväällä 2026 pidettävässä hallituksen kehysriihessä.	0	50
Huoltovarmuusmaksu	Korotetaan huoltovarmuusmaksua	Toteutetaan sähköveroon sisältyvän huoltovarmuusmaksun korotus 1.4.2026 alkaen.	30	56
Valtion eläkerahasto (12.28.50)	Nostetaan sijoitustoiminnan tuottotavoitetta ja eläkemenojen katteeksi tehtävää talousarviosiirtoa	Valtion eläkerahaston (VER) riskinottoa ja samalla vuosittaista tuloutusta budjetista maksettavien eläkemenojen katteeksi kasvatetaan vuodesta 2027 alkaen.	0	100
Ansiotuloverot (11.01.01)	Eläkeläisten ansiotuloverotuksen tarkistus	Eläkeläisten veromuutoksen tarkistus siten, että kohtuullistetaan kaikkein suurituloisimpien eläkeläisten ansiotuloverokevennystä. Muutos pienentäisi eläketulon lisäveron kevennystä, joka tehdään palkkatulojen verotukseen tehtävien muutosten aiheuttaman kiristymän kompensoimiseksi, ja kiristäisi eläketulon verotusta aiemmin linjattuun verrattuna noin tulotasolta 65 000 euroa alkaen.	20	20
Metsähallitus (13.05.01)	Metsähallituksen tuloutusten nosto	Nostetaan Metsähallituksen tuloutustavoitetta. Toimenpide ei johda lisähakkuihin.	8	20
Yritystuet			31,2	141,2
Hallituksen investointiohjelman elinkeinopoliittinen varaus (32.20.40)	Vähennetään elinkeinopoliittista varausta	Vähennetään hallituksen investointiohjelman kuuluvan elinkeinopoliittisen varauksen valtuutta 10 prosentilla vuodelta 2025 ja tämän seurauksena vastaava määräraha vuodelle 2027 budjetoidusta maksatusmäärärahasta.	0	40

Vaikutusta
kunnallisveroon

Budjettiriihen (9/25) sopeutuskokonaisuus (4/5)

Kohde	Toimenpide	Muuta / vaikutus / toteutettavuus	2026	2027
Business Finlandin innovaatiotuet (32.20.40)	Vähennetään Business Finlandin muita kuin T&K-tukia	Vähennetään Business Finlandin innovaatiotukia eli muita kuin T&K-tukia 15 milj. eurolla vuodesta 2026 alkaen. Vähennystä ei kohdisteta AV-tuotantokannustimeen, jonka taso säilytetään 10 m€/v. Varmistetaan, että jäljelle jäävissä tuissa säilyy riittävä osuus pk-yrityksille kohdennettaviin tukiin.	15	15
Puhtaan energian Suomi - kärkihanke (32.20.42)	Alennetaan kärkihankkeen kokonaisvaltuutta	Vähennetään hallituksen investointiohjelmaan kuuluvan Puhtaan energian Suomi -kärkihankkeen valtuutta 50 milj. eurolla vuodelta 2025 ja tämän seurauksena vastaava määräraha vuodelle 2027 budjetoidusta maksatusmäärärahasta. Suurten investointien verohyvitystä laajennetaan puoliväliriihessä sovitulla tavalla EU:n valtiontukipolkkueuksien puiteohjelman jatkon mukaisesti erilaisiin hiilidioksidin talteenottoon, hyötykäyttöön ja varastointiin liittyviin investointeihin.	0	50
Yritystukileikkaus (29.80.50)	Tuen tasoleikkaus	Tavoitellaan tilausohjelmalveluiden investointi- ja maksuveloitteen käyttöönottoa kansallisesti v. 2027 alkaen (AVMS-direktiivi). Vähennetään kansallisen tuen tasoa 30 prosentilla vuodesta 2026 alkaen.	7,8	7,8
Saimaan luotsauksen hintatuki (31.20.51)	Tuen tasoleikkaus	Vähennetään tuen tasoa 30 prosentilla vuodesta 2026 alkaen.	0,3	0,3
Energiatuki (32.20.41)	Tuen tasoleikkaus	Vähennetään tuen myöntämisvaltuuden tasoa 30 prosentilla vuodesta 2026 alkaen.	4,2	4,2
Alueellinen kuljetustuki (32.30.44)	Tuen tasoleikkaus	Vähennetään tuen tasoa 30 prosentilla vuodesta 2026 alkaen.	1,6	1,6
Valtion myöntämiin aravalainoihin liittyvät avustukset (35.20.57)	Tuen tasoleikkaus kysyntää vastaavaksi	Vähennetään purkuavustuksiin ja taloudellisissa vaikeuksissa olevien vuokra- ja asumisoikeustalojen avustusten tasoa 30 prosentilla vuodesta 2026 alkaen kysyntää vastaavaksi. Avustusten käyttö on ollut kahden edellisvuoden aikana 3,3-3,8 milj. euroa/v. Tasoleikkauksen jälkeen avustusten taso v. 2026 on 5,3 milj. euroa.	2,3	2,3

Budjettiriihen (9/25) sopeutuskokonaisuus (5/5)

Kohde	Toimenpide	Muuta / vaikutus / toteutettavuus	2026	2027
Verotukien karsinta	Karsitaan yritysten verotukia erillisen valmistelun pohjalta	Karsitaan yritysten verotukia erillisen valmistelun pohjalta. Kohdentumisesta päätetään kevään 2026 kehysriihessä. Tukien karsinta ei kohdistu maatalouden energiaverotukiin.	0	20

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet

Orpon hallitus tekee samaan aikaan sekä kasvutoimia että niitä vesittäviä säästöjä

- **Hallitusohjelman** sopeuttamistoimet, työmarkkinauudistukset ja investointiohjelma
- **Kehysriihessä 2024** uusia säästöjä ja veronkiristysä, mm. alv-korotus
- **Puoliväliiriihessä 2025** uusia kasvutoimia, mm. verokevennykset, päätös kasvattaa panostuksia puolustusteollisuuteen, uusi leikkaus kuntien valtionosuuksiin
- **Budjettiriihessä 2025** uusia säästöjä ja veronkiristysä
- Osa säästöpäätöksistä on näennäistä tai kertaluonteista, mm. tuloutus Valtion asuntorahastosta valtion budjettiin

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet